

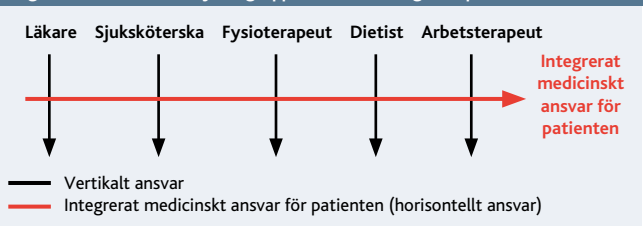
Integrerat medicinskt ansvar över tid

DET SVENSKA VÅRDSYSTEMET KÄNNETECKNAS av tilltagande specialisering och fragmentering ("disruptive care"). Detta gäller allt från lagstiftning (bl a hälso/sjukvårdslagen och socialtjänstlagen), finansiering inklusive "ersättningsmodeller", vårdorganisationen i öppen vård och sjukhusvård, sammansättningen av personalkompetenser i vårdteam, personalens arbetssätt, journalsystemens utformning, utbildningen av läkare och vårdpersonal, samt inte minst hur vården och omsorgen styrs och leds.

De enskilda äldre personerna – som ofta har flera samtidiga hälsoproblem och behandlings-/vårdåtgärder – får därför sålän en sammanhängande integrerad och koordinerad vård och omsorg över tid, trots att a) de flesta patienter har stort behov av det, b) de flesta patienter och anhöriga troligen efterfrågar det och c) ett stort antal utredningar i Sverige och en omfattande internationell vetenskaplig litteratur betonar betydelsen av det.

För att kunna lösa detta mångåriga och tilltagande problem är det nödvändigt att utgå från de enskilda patienternas hälsosituation och reglera de juridiska förutsättningarna för ett integrerat medicinskt ansvar över tid. I Patientsäkerhetslagen 4 kapitlet, §1 definieras 21 olika vårddykesgrupper med legitimation; se tabell 1. I samma lag, 6 kapitlet, §2 anges: "Den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen bär själv ansvaret för hur han eller hon fullgör sina arbetsuppgifter". Detta innebär att när olika personer med legitimation är involverade i handläggningen av en person med multipla hälsoproblem är de bara ansvariga för vad de själva gör inom ramen för sin vårddykesgrupp. Eftersom kroppen är ett sammanhängande system är det givetvis nödvändigt att olika hälsoproblem och behand-

Figur 1. Skillnad mellan yrkesgruppsansvar och integrerat patientansvar

Tabell 2. Överskådlig diagnostik och behandlings-/vårdplan

Diagnostik	Behandlings-/vårdplan					
	Läke-medel	Mat/närning	Fysisk aktivitet/funktion	Tekniska hjälpmedel	Instrum-tellt ADL-stöd	Personligt ADL-stöd
Sjukdomar/skador						
Mental funktion						
Cirkulation						
Respiration						
Elimination						
Sinnesorgansfunktion						
Kommunikation						
Hud						
Fysisk aktivitet/funktion						
Nutritionstillstånd						
Biokemisk situation						
Risikfaktprofil						

Tabellen visar hur en överskådlig diagnostik respektive behandlings-/vårdplan kan ställas upp, där pilarna illustrerar vad som avses med integrerat medicinskt ansvar för diagnostiken respektive behandlings-/vårdplanen.

lings-/vårdåtgärder bedöms och handläggs integrerat och koordinerat över tid. Figur 1 illustrerar skillnaden mellan yrkesgruppsansvar och integrerat medicinskt ansvar för patienten över tid.

Det integrerade medicinska ansvaret över tid kan bara tas av läkare med bred medicinsk utbildning och erfarenhet inom en generalistorienterad specialitet, t ex allmänmedicin, internmedicin och geriatrik. Dessa generalistläkare (G-läkare) måste ha som uppdrag att regelbundet kontrasygnera den samlade DBU-processen (Diagnostik-Behandling-Uppföljning) över tid, där olika specialiserade läkare och olika vårddykesgrupper regelmässigt är inblandade. Detta förutsätter att den samlade diagnostiken och behandlings-/vårdplanen är sammanställd och helst grafiskt visualiserad, så att det blir möjligt att ta ett samlat medicinskt ansvar (se pilarna i tabell 2) och motverka den tilltagande specialiseringen och fragmenteringen. <<

Tabell 1. 21 vårddykesgrupper med lagreglerad legitimation (i bokstavsordning)

Yrke/Yrkestitel	Utbildning
1. Apotekare	apotekarexamen
2. Arbetsterapeut	arbetsterapeutexamen
3. Audionom	audionomexamen
4. Barnmorska	barnmorskeexamen
5. Biomedicinsk analytiker	biomedicinsk analytikerexamen
6. Dietist	dietistexamen
7. Fysioterapeut	fysioterapeutexamen
8. Kiropraktor	enligt föreskrifter
9. Logoped	logopedexamen
10. Läkare	läkarexamen
11. Naprapat	enligt föreskrifter
12. Optiker	optikerexamen
13. Ortopedingenjör	ortopedingenjörsexamen
14. Psykolog	psykologexamen
15. Psykoterapeut	psykoterapeutexamen
16. Receptarie	receptarieexamen
17. Röntgensjuksköterska	röntgensjuksköterskeexamen
18. Sjukhusfysiker	sjukhusfysikerexamen
19. Sjuksköterska	sjuksköterskeexamen
20. Tandhygienist	tandhygienistexamen
21. Tandläkare	tandläkarexamen

Gunnar Akner
 Professor vid
 Sophiahemmet högskola, läkare
 akner.gunnar@gmail.com
 www.gunnar-akner.se
 www.aknerblog.wordpress.com

